

pecore lada-
tur lata.

diebus decem insolentur: postea semina quæ vö-
les in terra illa sa permanere, aqua illa ad dies o-
cto perfundito: idque octonis diebus peractis,
vt vult Palladius, repetito, donec quæ optaueris
solidè adolecant: experimentū miraberis. Nam
ex seminibus illis quæcunque nascentur, non so-
lum à se iumenta & pecora arcebunt, sed etiam
bestiolas quasuis. De quibus paulò post scribe-
mus, & sparsum de alijs seminum auxilijs, vt se
proferet occasio, dicemus.

De hortensium sarritione, runcatione, & riga-
tione: cum prognostico fertilitatis, vel
sterilitatis cuiusque sementis.

C A P. VIII.

Controuer-
sia inter a-
griculturæ
autores de
sarritione,
& eius mo-
do ac tem-
pore.

De runc-
atione, &
quid in ea
obseruan-
dum.

PERACTA ritè semente, sarritionis sequens de-
bet esse cura, de qua inter autores agricultu-
ræ non admodum conuenit. Nam quidam ne-
gant eam quicquam proficere, quòd hortensium
radices farculo detegantur, & plerunque succi-
dantur: atque si frigora inceserint, gelu prorsus
enecentur. Ex quo satius esse putant runcatione
& expurgatione tempestiuè vt. Pluribus tamen
sarriri placet: sed neque eodem modo, neque ijs-
dem temporibus: pro incolarum consuetudine,
soli ingenio, & cœli statu. Vt ut fuerit, his locis in
quibus sarritio desiderabitur, ea non antè aggre-
diatur, quàm hortensia proprias areolas vestire
occœperint, & grandiusculum incrementum, pro
cuiusque natura ac modulo, ritè admiserint. Sar-
ritionem sequetur runcatio: in qua diligèter cau-
endum erit, ne germina, tenellós ve partus &
rosculos iniuriolo tactu aut transitu ladamus,
vel

DE SECRET. HORT. LIB. I. 19

vel tractemus. Quare illam suscipiemus aut antè, aut vbi defloruerint plantę, vel vbi solidas radices egerint. Ad rigationem venio, quę Solibus æstiuis, & maximè circa exortū Caniculę, sum-
 moperè solet prodesse ac probari: hora, inquam, tempus, & matutina ac vesp̄ra, vt vult Plinius: cui subscri-
 bit ratio, nimirum ne à Sole inferuescat aqua, & at esse aqua. Rigationis
 radices adurat. Sed ne tum quidem nimia debēt esse rigationes, quoniā inebriatis radicibus nocent. Pro quibus haurienda non est aqua putei altissimi, ne nimia frigiditate & cruditate radices percellat. Quòd si alterius præsens non adfuerit facultas, horis aliqt̄ antè hauriēda erit, & sub dio exponēda, vt tepescat. Verumenimuerò, falsa omnes aquę summoperè hīc sunt fugiendę, præterquā in raphāno, beta, ruta, & cunila: quibus falsa aqua peculiaris medicina solet esse, (vt tradit Plinius) in falsis aquis: quę alioqui & suauitati & fertilitati conferūt: cæteris dulcium aquarum rigua profunt. Sed vtilissimè ex his, quę suauissimę habētur. Minus vtilēs esse solēt stagnis haustę, & quas elices inducunt, quoniam herbarum semina inuehunt: præcipuè tamen imbres plantas alunt, nam illis innascentes bestiolę necantur. Rigationis modum stirpium ætas temperabit. Nouellę enim plantę minus sitiunt: & quę affluere, summè rigari desiderant, idque leniter ex clepsydra, vt æqualiter bibant radices, & non immergantur: nam ita animam terrę exhalatione vanescentem retinent. Ergo non vniuersim ingurgitabuntur plantę, sed quomodo sitient, ita stillabitur aqua, velut ex vbere alens & non inundans. Sed in re pueris & virgunculis notissima, versatū satis. Iam quòd

Rigationis
 modus &
 formula.

C 2

atti-

Prognosticō attinet ad prognosticon fertilitatis aut sterilitatis, tis seminis cuiusque, tam sati quā seminandi, vel sterilitas hac via procedes ex Zoroastris & veterum Aegyptiorum experimento. Diebus viginti aut triginta ante Caniculæ exortum (qui in hac Gallica coeli inclinatione, ferè contingit circa decimam septimam diem Iulij) in quopiam loco diligenter subactō, de vnoquoque semine legitimo & recenti, probationis gratia, diuisis spatijs ac signatis, paululum seres: & si aëris vrgebit incendium, opportunè rigabis: vt prolektū in aridam commodius pullulet, & ante cosmicum dicti syderis exortū, tempestiuè se prodat. Hoc peractō, sedulus obseruabis, exorto Procyone, quod nā ē iactis seminibus incolume, uegetum ac illasum emerferit, & durauerit: atque illud fertile ac fecundum euasurum prædices: reliquū verò quod non prodijt, aut vietam, languidamque & flaccidam plantulā emisit, inutile ac sterile futurum tibi suadebis. Nam certo certius est, insanum & æstuans Caniculæ sydus, per illa sua canina incendia, *κυνόκυματα* Græcis nuncupata, quædam ex satis lædere, alia verò minimè. Ex quo noxæ, vel beneficij indicium per annum futurum vnicuique sementis generi, sydus natura aridum ac feruens præsentī exitio vel salute nunciabit ac præmittet. Hortensium morbos, sterilitatem & pestes alias tibi proponet cap. 2. lib. 3. sequentis.

Mira syderis Caniculæ vis in facta.

Canicula sydus natura aridum ac feruens.

Auxilia & secreta aduersus hortenses vermes, pulices, erucas, blattas & limaces, tam olea quā arbores & fructus vitiantes ac erodentes.

C A P. IX.

Nemo